

Programma van maatregelen:

Nazareth – Stropstraat (woningen)

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. Het beschrijft de aard van deze maatregelen en de uitvoeringswijze van de eventuele maatregelen.

Gemotiveerd advies

Het was tot op heden enkel mogelijk een bureauonderzoek (projectcode 2017G236) uit te voeren. Om niet in het gedrang te komen met de subsidiering van het project, dient volgens art 91 ten 6° van het decreet van 19 december 2014 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2015, zoals dat zal gelden vanaf 17 maart 2017, een vergunning afgegeven te zijn op uiterlijk 31 december 2017. Daarom dient de vergunning nu aangevraagd te worden. Bijkomend vooronderzoek blijkt echter nodig. Daarom dient dit bijkomend vooronderzoek te verlopen via een uitgesteld traject.

Het onderzoeksgebied blijkt op basis van het bureauonderzoek potentieel te kennen op resten uit de steentijd tot de middeleeuwen. In het zuidwesten zijn eveneens resten van 18de-eeuwse bebouwing mogelijk. Het terrein kent een gunstige landschappelijke ligging, op het interfluvium tussen de Leie en de Schelde. Verder ligt het ook op relatief korte afstand van het historische centrum van Nazareth. Er wordt een goede bewaring van het bodemarchief verwacht. Gezien het archeologisch potentieel van het terrein is bijkomend archeologisch vooronderzoek nodig. Naar aanleiding daarvan werd een programma van maatregelen opgesteld voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem.

Binnen het onderzoeksgebied waar de bouw van woningen voorzien wordt, zullen ook wegenis- en omgevingswerken plaatsvinden. Deze werken vormen het onderwerp van een afzonderlijke archeologienota. Het geniet echter wel de aanbeveling om het volledige plangebied in één keer te onderzoeken.

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

Administratieve gegevens

Naam en adres initiatiefnemer: VMSW, Koloniënstraat 40, 1000 Brussel

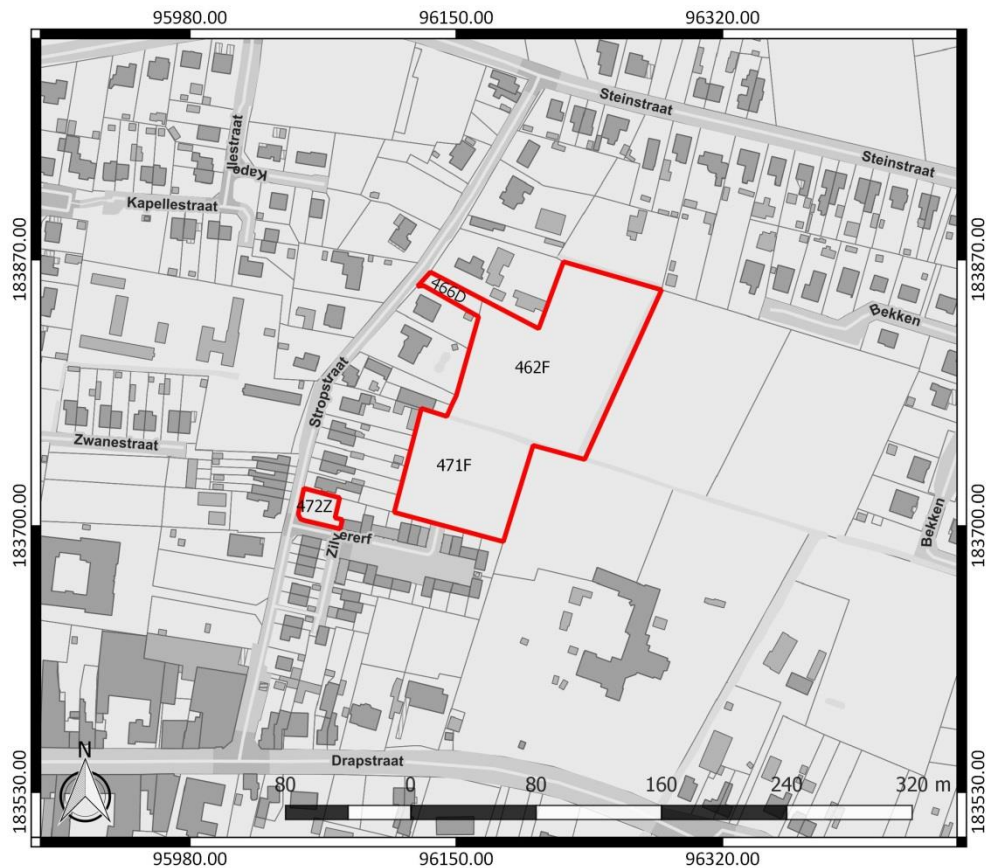
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Nazareth, Nazareth, Stropstraat, Stropstraat

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 96111, 183709
- 96051, 183705
- 96281, 183850
- 96180, 183690

Kadastrale percelen: Nazareth, Afdeling 1, sectie F, nummers 462f, 466d, 471f, 472z

Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Aanleiding van het vooronderzoek

Zie hoofdstuk 2.3.2 van het verslag van resultaten.

Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie hoofdstuk 2.4.4 van het verslag van resultaten.

Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een verdere inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Ook dient het uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Volgende onderzoeksvragen dienen te worden behandeld:

- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Zijn resten aanwezig die overeen kunnen komen met de bebouwing te zien op een 18de-eeuws kaart?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Onderzoeksmethode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

1° is het MOGELIJK deze methode toe te passen op dit terrein?

2° is het NUTTIG deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

3° is het overdreven SCHADELIJK voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

4° is het NOODZAKELIJK deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Veldkartering is niet mogelijk binnen het onderzoeksgebied, omdat het volledige terrein in gebruik is als grasland. Landschappelijk booronderzoek is wel relevant om de bewaringstoestand van de bodem en het potentieel op steentijd artefactensites in te schatten. Afhankelijk van het potentieel op steentijd artefactensites is mogelijk bijkomend booronderzoek nodig. Tot slot dient ook een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden om na te gaan of binnen het onderzoeksgebied relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Deze onderzoekstechniek biedt daarvoor voldoende ruimtelijk inzicht en is geschikt omdat een site zonder complexe verticale stratigrafie verwacht wordt. Na elke bijkomende fase van onderzoek dient opnieuw de afweging gemaakt te worden of bijkomend archeologisch onderzoek aangewezen is en wat hiervoor de meest geschikte onderzoeksmethode is.

De onderzoekszone beslaat steeds de oppervlakte van ca. 9146,76 m², zoals die afgebakend is op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (Figuur 2).

De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen die opgesteld worden naar aanleiding van elk assessment beantwoord zijn.

Figuur 2: Zone afgebakend voor verder vooronderzoek (cyaan)

Onderzoekstechnieken

Het bodemarchief dient onderzocht te worden totdat alle aardkundige eenheden onderzocht zijn waarin archeologische sites in primaire positie kunnen voorkomen, die relevant zijn voor de vraagstellingen van het onderzoek.

Landschappelijk booronderzoek

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 7.3 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. De boringen worden gezet volgens een verspringend driehoeksgrid van 30 x 40 m. Dit volstaat om een beeld te krijgen van de bodemopbouw binnen het onderzoeksgebied en de mogelijke landschappelijke verschillen op microschaal. Bijkomend booronderzoek in functie van steentijd artefactensites is nodig wanneer onder de A horizont minstens een goed bewaarde B-horizont vastgesteld wordt binnen minimaal de helft van het onderzoeksgebied. Indien in minder dan de helft van het onderzoeksgebied een goed bewaarde B-horizont vastgesteld wordt, is geen bijkomend booronderzoek nodig. In dat geval dient wel nog een proefsleuvenonderzoek te volgen.

Figuur 3: Inplanting van de landschappelijke boringen (donkerblauw)

Verkennd booronderzoek

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.4 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Het grid bedraagt 10 bij 12 m. De boringen worden geplaatst in een regelmatig en verspringend driehoeksgrid. Indien tijdens het verkennend booronderzoek geen steentijd artefacten aangetroffen worden, kan na het verkennend booronderzoek meteen overgegaan worden tot een proefsleuvenonderzoek. Indien wel steentijd artefacten aangetroffen worden, dient een evaluatie van het potentieel op kennisvermeerdering gemaakt te worden dat een waarderend booronderzoek kan bieden. Enkel in de zone waar steentijd artefacten gevonden zijn en een beperkte bufferzone daarrond, dient een waarderend booronderzoek uitgevoerd te worden.

De precieze inplanting van de boorlocaties is afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk booronderzoek. Daarom kan in de huidige stand van het onderzoek nog geen inplantingsplan van de waarderende archeologische boringen opgemaakt worden.

Waarderend booronderzoek

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.5 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Het grid bedraagt 5 bij 6 m. De boringen worden geplaatst in een regelmatig en verspringend driehoeksgrid. Na uitvoering van het waarderend booronderzoek dient een evaluatie gemaakt te worden van de aanwezigheid van een steentijd artefactensite en het potentieel op kennisvermeerdering van verder onderzoek ervan. Dit kan resulteren in een programma van maatregelen voor een opgraving van de steentijd artefactensite. In dat geval dient de opgraving te gebeuren voor de uitvoering van een proefsleuvenonderzoek.

De precieze inplanting van de boorlocaties is afhankelijk van de resultaten van het verkennend booronderzoek. Daarom kan in de huidige stand van het onderzoek nog geen inplantingsplan van de waarderende archeologische boringen opgemaakt worden.

Proefsleuvenonderzoek

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Er wordt gewerkt met continue, parallelle proefsleuven. De aangelegde proefsleuven hebben een breedte van 2 m. Ze hebben een maximale tussenafstand van middelpunt tot middelpunt van 15 m. Normaal gezien worden de proefsleuven haaks op de topografie aangelegd, maar gezien de vorm van de deelgebieden die gevormd worden door de bouwloten is dit geen efficiënte manier van werken. Het bemoeilijkt het behalen van het benodigde percentage voor het onderzoek. Daarom worden de proefsleuven zo optimaal mogelijk binnen de zones van de bouwloten voorzien, om een efficiënte uitvoering van het onderzoek mogelijk te maken.

De beoogde oppervlakte die onderzocht dient te worden door middel van proefsleuven, bedraagt normaal gezien minimaal 10% (Figuur 4). Aan de hand van het vooropgestelde sleuvenplan kunnen de onderzoeksdoelen bereikt worden.

Voor een goede selectie moeten de proefsleuven aangevuld worden met kijkvensters en/of dwarssleuven. De oppervlakte hiervan bedraagt minimaal 2,5 % van het onderzoeksgebied. De zijden van de kijkvensters meten maximaal 13 x 13 m. De kijkvensters en/of dwarssleuven moeten voldoende groot zijn om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

Figuur 4: Inplanting van de proefsleuven (donkerblauw)

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Het programma van maatregelen voor een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem is gekoppeld aan de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag die betrekking heeft op de bouw van woningen. Binnen het onderzoeksgebied waar de woningen voorzien worden, zullen ook wegenis- en omgevingswerken plaatsvinden. Deze werken vormen het onderwerp van een afzonderlijke stedenbouwkundige vergunningsaanvraag en dus een afzonderlijke archeologienota. Het geniet echter de aanbeveling om het volledige plangebied in één keer te onderzoeken. Indien de verschillende delen van het ruimere plangebied tegelijkertijd onderzocht kunnen worden, kan afgeweken worden van het vooropgestelde sleuvenplan.